

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΛΕΒΙΤΣΗΣ ΤΟ ΠΑΘΟΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Θα ήμουν 14 χρόνων, όταν έπεσε για πρώτη φορά στα χέρια μου ένα βιβλίο του αείμνηστου, σύγχρονου Φιλόσοφου, Χρήστου Μαλεβίτση. Ήταν το βιβλίο «Πολιτεία και Ερημιά». Για πολλές μέρες διαβαζα ξανά και ξανά το μαγικό αυτό κείμενο. Και παρα τις πάμπολες για μένα, τότε, δυσκολίες στη κατανόηση της γραφής αυτής, ο πύρινος του λόγος ήταν μαγνητικός, στριφογύριζε αδιάκοπα στη σκέψη μου. Η «Κόμη της Βερενίκης» έμελλε να είναι ο καθοριστικός άξονας όλης της μετέπειτα προσωπικής μου αναζήτησης. Ο ποιητικός οίστρος, η ανεξάντλητη χρήση του μυθικού στοιχείου, η ευρηματικά μεθοδολογική πρεσέγγιση των θεμάτων συνταιριάζεται με την διάγεια στην ανάπτυξη της συλλογιστικής του. Προσέξτε την καθαρότητα της σκέψης του Μαλεβίτση :

« ... Με την αλήθεια γνωρίζομε. Όμως, την ίδια την αλήθεια ποτέ δεν θα τη γνωρίσουμε. Η έσχατη αλήθεια είναι ο Όρος της αλήθειας και όχι το αντικείμενο της. Γι αυτό είναι άβατη. Όπως με τα μάτια βλέπομε, όμως, τα μάτια μας ποτέ δεν θα τα δούμε. Ας αρχίσουμε λοιπόν τους παράδοξους λόγους: Ο θεός είναι παρών επειδή είναι απών. Ο κόσμος είναι παρών επειδή ο θεός είναι απών. Το όνειρο του θεού είναι το ανθισμένο κοσμικό δένδρο. Γιαυτό μόνον όταν ονειρευόμαστε το αντιλαμβανόμαστε. Γιαυτό μόνον όταν ονειρευόμαστε είμαστε κοντύτερα στις πηγές της αλήθειας.....»

Εκ τότε, με πάθος διάβασα τους «Αγραυλούντες», το «Ανθισμένο Δένδρο», τον «Εγκοπο Λόγο», την Φιλοσοφία του Χάιντεγκερ αλλά και πολλές από τις μετάφρασεις του όπως την Ιστορία της Ευρωπαϊκής Φιλοσοφίας του Μποχένσκι κλπ. Η φιλοσοφική του θέση είναι κρυστάλλινη, με στέρεες, σχεδόν μαθηματικές βάσεις. Κι όμως ο λόγος του είναι γεμάτος λυρισμό, ανθρώπινος έως καθημερινός – γεμάτος χαρές και λύπες. Τα φιλοσοφικά του δοκίμια άπτονται όλων των ερωτημάτων του σύγχρονου ανθρώπου - θέματα της καθημερινής μας ζωής εξετάζονται και ερμηνεύονται και κρίνονται με μια θεώρηση, που ομολογώ, πρέπει να ανατρέξει κανείς στην κλασική αρχαιότητα, στον Αριστοτέλη ή τον Πλάτωνα για να βρεί αντιστοιχίες. Ιδέστε πώς ανακαλεί την μνήμη του νεκρού αδελφού του:

« Τη ζωή μου τη συνοδεύει μια αχνή παρουσία. Βυθισμένη στο μελιχρό εωθινό φώς των πρώτων χρόνων μου. Βλέμμα γαλαζωπό από μάτια παιδικά, ακινήτησε στο βάθος της μνήμης μου ανέσπερο - ενώ πέρασε μισός αιώνας από τότε που το κατέλαβε η σκοτία. Το βλέμμα του μικρού αδελφού μου. Θα απορεί που ύστερα από τόσα χρόνια ήρθα να ταράξω την αιώνια γαλήνη του, να την ανασύρω για λίγο από την πικρή λησμονιά, οδηγώντας το από το λιγνό χεράκι του σε τούτες τες γραμμές, παιδί τριών χρόνων, άσωτος καημός των περιλειπομένων»

Σημειώνω στο πιο πάνω απόσπασμα, από την εισαγωγή του στο βιβλίο «Εγκοπος Λόγος» την πανέμορφη γλώσσα του αλλά και τα λεπτεπίλεπτες λυρικές του εκφάνσεις. Διότι:

« Αμα περάσεις τους ασφοδελούς λειμώνες του Φράντς Κάφκα, ένα κατάλοιπο πίκρας θα σε συνοδεύει σε ολόκληρη τη ζωή σου . Είναι παγεροί οι λειμώνες αυτοί και σκοτεινοί και ακραίοι. Είναι το πάθος της υπάρξεως»

Είναι λοιπόν ο Χρήστος Μαλεβίτσης απαισιόδοξος με την διάχυτη αυτή μελαγχολία ;

Η απάντηση είναι απόλυτη. Όχι . Πρόκειται για ένα ρωμαλέο πνεύμα που ανάγεται σε ανώτερες βαθμίδες υπάρξεως. Οπου η γνώση και επίγνωση γίνονται αφετηρίες αγώνα τελείωσης.

Το 1978 επισκέπτεται την Κύπρο Στην επιστροφή του γράφει:

«Ο Έλληνας που επισκέπτεται την Κύπρο έχει την συναίσθηση πως διάβηκε από τον κρανίου τόπο του Ελληνισμού. Διότι στην Κύπρο συναντάει το όριο και το πάθος της εθνότητας του. Το όριο διαγράφεται με ευκρίνεια- είναι οι κόκκινες σημαίες που τέμνουν το αρχαίο ελληνικό νησί. Είναι οι ίδιες οι σημαίες που από αιώνες εξωθούν τον ελληνισμό και απλώνουν το πνευματικό έρεβος..... Η Κύπρος εγείρεται σε σταυρικό σημείο του κόσμου μας, μαρτύριο και μαρτυρία της ηθικής εξαχρείωσης της οικουμένης. Η Κύπρος ήταν η ιδέα ενός τόπου. Λυρικού εύκρατου, ευλίμενου. Τώρα έγινε ο Τόπος μιας ιδέας: της διάσωσης του πολιτισμού από τον βαρβαρισμό. ΚΑΤΕΣΤΗ ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ..... Οποιος δεν κατανοεί την κρισιμότητα της ώρας του Ελληνισμού άς πάει στην Κύπρο. Θα δει τις τουρκομανικές σημαίες να τις ανεμίζουν ελληνικές άρες. Και δεν θα το ξεχάσει ποτέ. »

Το 1992 ξαναέρχεται στην Κύπρο. Ήταν ιδιαίτερη η χαρά μου, όταν μου δόθηκε η ευκαιρία να τον γνωρίσω και προσωπικά, στα πλαίσια ενός συμποσίου της Εταιρείας Λογοτεχνών Πάφου. Επρόκειτο για μοναδική εμπειρία. Δεν θα ξεχάσω ποτέ τα σπινθηροβόλα του μάτια, την οξύτητα της αντίληψης του, την οργανωτική δομή του ρέοντος συλλογισμού του.

Στην επίσκεψη του αυτή, το 1992, μας φέρνει μέσα από την εισήγηση του στο συμπόσιο, μήνημα ελευθερίας. Σε ένα ευφυέστατο κείμενο με θέμα Τόπος και ποίηση μας καταλείπει μια πολύτιμη Κιβωτό. Όταν αποκτήσουμε το πνευματικό ύψος να την κατανοήσουμε τότε θα αντλήσουμε από εκεί τη συνταγή της νίκης. Διαβάζω ένα απόσπασμα από την εισήγηση.

*« Κόσμε γλυκέ κόσμε πικρέ, κόσμε φαρμακωμένε,
Κόσμε μου ποιός θα σε χαρεί και ποιός θα σε κερδέσει
Να σε χαρούνε τα βουνά, να σε κερδέσου οι κάμποι,
Να σε καταχορτάσουνε του κόσμου οι ανδρειωμένοι,*

Τι εξάισιος και φανερωτικός είναι ετούτος ο τελευταίος στίχος. Η θαυμασιότης του κόσμου αντιζυγίζεται μόνο με τον αντρειωμένον άνθρωπο. Αλλιώς πάει χαράμι αυτό το θαύμα που λέγεται κόσμος. Αλλά πάει χαράμι και αυτό το θαύμα που λέγεται άνθρωπος. Γιαυτό τούτος, στην πλέον ευδόκιμη στιγμή του, ανακυρήσσεται του κόσμου ο ανδρειωμένος. Δηλαδή μόνο ο αντρειωμένος είναι ο κληρονόμος του κόσμου..... Ολα αυτά βεβαίως είναι ποιήσεις του ποιητικού λόγου που αναδεικνύει το ποιητικώς ζήν στον τόπο της μεγάλης φανερώσεως. Γιαυτό και ο αντρειωμένος αναζητείται σε όλους τους τρόπους της ανθρώπινης πραγματοποίησης και όχι μόνο στη σωματική ρώμη....»

Τυγχάνει σήμερα που γράφω την μικρή αυτή αναφορά στον Χρήστο Μαλεβίτση να είναι και η επέτειος της θυσίας του Γρηγόρη Αυξεντίου. Ας θεωρηθεί το παρόν, ταπεινό μνημόσυνο στη θυσία του Αντρειωμένου.